

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 7. marca 2013*

„Obdavčenje — Davek na dodano vrednost — Direktiva 77/388/EGS — Oprostitev za upravljanje posebnih investicijskih skladov — Obseg“

V zadevi C-275/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesfinanzhof (Nemčija) z odločbo z dne 5. maja 2011, ki je prispela na Sodišče 3. junija 2011, v postopku

GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH

proti

Finanzamt Bayreuth,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, A. Borg Barthet, J.-J. Kasel, M. Safjan (poročevalec), sodniki, in M. Berger, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodni tajnik: V. Tourrès, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 28. junija 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH E. Schulz,
- za nemško vlado T. Henze, agent,
- za helensko vlado I. Pouli in K. Boskovits, agenta,
- za luksemburško vlado C. Schiltz, agent,
- za Evropsko komisijo C. Soulay in B.-R. Killmann, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 8. novembra 2012,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 13B(d)(6) Šeste direktive Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (77/388/EGS) (UL L 145, str. 1, v nadaljevanju: Šesta direktiva).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation mbH (v nadaljevanju: GfBk) in Finanzamt Bayreuth, ker je ta zavrnil oprostitev davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV) za storitve svetovanja, ki jih družba GfBk opravlja za družbo za upravljanje investicijskih skladov (v nadaljevanju: DUIS).

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 13B(d) Šeste direktive določa:

„Brez poseganja v druge določbe Skupnosti države članice pod pogoji, ki jih določijo zaradi zagotavljanja pravilne in enostavne uporabe oprostitev in preprečevanja vsakršnih možnih utaj, izogibanj ali zlorab, oprostijo:

[...]

- d) naslednje transakcije:

[...]

3. transakcije, vključno s posredovanjem, v zvezi z depoziti, tekočimi računi, plačili, transferji, dolgovi, čeki ali drugimi plačilnimi instrumenti, razen izterjave dolgov in factoringa;

[...]

5. transakcije, vključno s posredovanjem, razen upravljanja in hrambe, z delnicami, deleži v družbah ali združenjih, obveznicami in drugimi vrednostnimi papirji [...];

6. dajanje kreditov in posredovanje v zvezi s krediti ter upravljanje kreditov s strani osebe, ki kredit odobri;“

- 4 Člen 1(2) in (3) Direktive 85/611/EGS Sveta z dne 20. decembra 1985 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjemih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 139) te podjeme opredeljuje tako:

„2. Za namene te direktive in ob upoštevanju člena 2 so KNPVP tisti:

— katerih edini namen je skupno vlaganje kapitala, zbranega pri javnosti, v prenosljive vrednostne papirje po načelu razpršitve tveganj,

in

— katerih enote premoženja se na zahtevo imetnikov ponovno odkupijo ali izplačajo, neposredno ali posredno, iz sredstev teh podjetij. Ukrepi KNPVP, s katerimi zagotavljajo, da se tržna vrednost njihovih enot na borzi ne razlikuje bistveno od čiste vrednosti njihovih sredstev, štejejo za enakovredne takemu ponovnemu odkupu ali izplačilu.

3. Takšni podjetji se lahko v skladu z zakonom ustanovijo bodisi po pogodbenem pravu (kot splošni skladi, ki jih upravljajo družbe za upravljanje) ali po investicijskem pravu (kot vzajemni skladi) ali po statutu (kot investicijske družbe).

[...]“

- 5 V skladu s členom 4(1) te direktive mora KNPVP „dobi[ti] dovoljenj[e] pristojnih organov države članice, v kateri se nahaja“.
- 6 V skladu s členom 6 te direktive „se mora družba za upravljanje ukvarjati le z upravljanjem vzajemnih skladov in investicijskih družb“.
- 7 Direktiva 85/611 je bila spremenjena z Direktivo 2001/107/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. januarja 2002 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 4, str. 287), da bi se družbe za upravljanje in izvlečke prospektov zakonsko uredile, in z Direktivo 2001/108/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. januarja 2002 (UL L 41, str. 35), kar zadeva vlaganja KNPVP.
- 8 V skladu s členom 5(2), drugi pododstavek, Direktive 85/611, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/107, „[u]pravljanje vzajemnih skladov/skupnih sredstev in investicijskih družb za namene te direktive vključuje naloge, navedene v Prilogi II, ki jih je mogoče še dopolniti“.
- 9 V navedeni Prilogi II so med „nalogami, zajetimi v dejavnost upravljanja skupnega premoženja“, navedene te točke:

„– Upravljanje naložb

– Upravne naloge:

- a) pravne in računovodske storitve za upravljanje sklada;
- b) poizvedbe strank;
- c) vrednotenje in oblikovanje cen (vključno z davčnimi povračili);
- d) spremljanje usklajenosti z zakonodajo;
- e) vodenje registra imetnikov enot premoženja;
- f) razdelitev prihodka;
- g) izdaja in odkup enot premoženja;
- h) izpolnitev pogodbenih obveznosti (vključno z odpremo potrdil);
- i) vodenje evidence.

– Trženje.“

- 10 S členom 5g(1) Direktive 85/611, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/107, je bila uvedena možnost držav članic, da „družbam za upravljanje zaradi učinkovitejšega opravljanja dejavnosti dovolijo prenesti eno ali več svojih nalog na tretje osebe, ki [jih] te opravljajo v njihovem imenu“, če to pooblastilo izpolnjuje pogoje, navedene v točkah od (a) do (i) člena 5g(1).
- 11 Med te pogoje spada pogoj iz točke (c) te določbe, v skladu s katerim se lahko, „če se prenos nanaša na upravljanje naložb, [...] pooblastilo izda le podjetjem, ki imajo dovoljenje ali so registrirani za upravljanje premoženja in so predmet nadzora skrbnega in varnega poslovanja; prenos mora biti v skladu s kriteriji razporeditve naložb, ki jih periodično določajo družbe za upravljanje“.

Nemško pravo

- 12 V skladu s členom 4, točka 8(h), zakona o prometnem davku (Umsatzsteuergesetz) z dne 26. novembra 1979 v različici, ki je veljala v obdobju v zadevi v glavni stvari, in sicer od leta 1999 do leta 2002 (v nadaljevanju: UStG), je „upravljanje vzajemnih skladov“ oproščeno davka „v skladu z zakonom o družbah za upravljanje investicijskih skladov [(Gesetz über Kapitalanlagegesellschaften, v nadaljevanju: ZDUIS)]“.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 13 GfBk je podjetje, katerega namen je informiranje in borzno svetovanje, opravljanje storitev svetovanja v zvezi z vlaganjem v finančne instrumente in trženje v zvezi s finančnimi sredstvi.
- 14 Družba GfBk je decembra 1999 sklenila pogodbo z DUIS, ki v skladu z ZDUIS v obliki posebnih investicijskih skladov upravlja z javnim investicijskim skladom. Družba GfBk se je tako zavezala, da bo tej DUIS svetovala „pri upravljanju premoženja sklada“ in ji ob „trajni analizi premoženja sklada dajala priporočila glede nakupa ali prodaje sredstev“. Družba GfBk se je tudi zavezala, da bo „upoštevala načelo razpršitve tveganj, zakonske omejitve glede vlaganj [...] in [...] naložbene pogoje“.
- 15 Iz spisa je razvidno, da so se stranke iz postopka v glavni stvari dogovorile, da bodo družbi GfBk za njeno svetovanje plačale v odstotku, izračunanem na podlagi povprečne mesečne vrednosti investicijskega sklada.
- 16 Družba GfBk je v okviru te pogodbe zadevni DUIS med letoma 1999 in 2002 po telefonu, telefaksu ali internetu dajala priporočila glede nakupa in prodaje vrednostnih papirjev. Ta DUIS je ta priporočila vnašala v svoj sistem za procesiranje naročil ter jih po tem, ko je preverila, da niso v nasprotju z zakonskimi naložbenimi omejitvami, ki veljajo za posebne investicijske sklade, izvršila, pogosto v nekaj minutah po njihovem prejemu. Čeprav navedena DUIS ni sprejela nobene samostojne odločitve pri upravljanju investicijskih skladov, pa je vendarle ohranila pooblastilo za sprejemanje končnih odločitev in za prevzem končne odgovornosti. Družba GfBk je prejela povratne informacije o izvajanju svojih priporočil in dnevna poročila o sestavi investicijskega sklada, glede katerega je svetovala.
- 17 Družba GfBk je v okviru postopka v zvezi z davkom na dodano vrednost zahtevala, da se njene storitve svetovanja DUIS v zadevi v glavni stvari oprostito DDV kot storitve, oddane zunanjim strokovnjakom za upravljanje posebnih investicijskih skladov. Finanzamt je zavrnil ta zahtevek, saj je menil, da storitve družbe GfBk ne spadajo pod „upravljanje posebnih investicijskih skladov“ v smislu člena 13B(d), točka 6, Šeste direktive in da torej taka oprostita ni upravičena.

18 Družba GfBk se je za izpodbijanje odločb, sprejetih zoper njo, obrnila na sodišče. V okviru revizije, ki jo je vložila pri Bundesfinanzhof (zvezno finančno sodišče), je to sodišče odločilo, da prekine odločanje in Sodišču predloži to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali je za razlago pojma ‚upravljanje posebnih investicijskih skladov‘ v smislu člena 13B(d), točka 6, [Šeste direktive] storitev tretjega upravljavca posebnih investicijskih skladov dovolj specifična in zato oproščena [DDV], le če:

- a) ta upravljavec izvaja dejavnost upravljanja, in ne le svetovanja, ali če
- b) se storitev po naravi zaradi posebnosti, ki je značilna za davčne oprostitve v skladu s to določbo, razlikuje od drugih storitev, ali če
- c) ta upravljavec dejavnost opravlja na podlagi prenosa nalog v skladu s členom 5g Direktive 85/611/EGS, kakor je bila spremenjena?“

Vprašanje za predhodno odločanje

19 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali in pod katerimi pogoji storitve svetovanja glede vlaganja v prenosne vrednostne papirje, ki jih tretje osebe opravljajo za DUIS, spadajo pod pojem „upravljanje posebnih investicijskih skladov“ za oprostitev, določeno v členu 13B(d), točka 6, Šeste direktive.

20 V zvezi s tem je treba najprej spomniti, da storitve upravljanja, ki jih opravlja zunanji upravljavec, načeloma spadajo na področje uporabe člena 13B(d), točka 6, Šeste direktive, saj je upravljanje posebnih investicijskih skladov iz navedene točke 6 opredeljeno glede na naravo opravljenih storitev, ne pa glede na to, kdo jih opravlja ali prejema (glej v tem smislu sodbo z dne 4. maja 2006 v zadevi Abbey National, C-169/04, ZOdl., str. I-4027, točke od 66 do 69).

21 Vendar morajo storitve upravljanja, ki jih zagotavlja tretji upravljavec, zato da bi bile opredeljene kot „oproščene transakcije“ v smislu člena 13(B)(d), točka 6, Šeste direktive, gledano celovito, sestavljati posebno celoto in tvoriti posebne in bistvene dejavnike za upravljanje posebnih investicijskih skladov (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Abbey National, točke od 70 do 72).

22 Dalje, glede transakcij, ki so značilne za dejavnosti kolektivnih naložbenih podjetij, je iz člena 1(2) Direktive 85/611 razvidno, da transakcije KNPVP predstavljajo skupno vlaganje kapitala, zbranega pri javnosti, v prenosljive vrednostne papirje. Dejansko s kapitalom, ki ga vlagatelji vložijo za nakup enot premoženja, KNPVP sestavijo ter za račun vlagateljev in odplačno upravljajo naložbe, ki so sestavljene iz prenosnih vrednostnih papirjev (glej v tem smislu sodbo z dne 21. oktobra 2004 v zadevi BBL, C-8/03, ZOdl., str. I-10157, točka 42; zgoraj navedeno sodbo Abbey National, točka 61, in sodbo z dne 19. julija 2012 v zadevi Deutsche Bank, C-44/11, točka 32). Poleg upravljanja naložb so značilne naloge kolektivnih naložbenih podjetij tudi upravne storitve samih kolektivnih naložbenih podjetij, kot so navedene v Prilogi II k Direktivi 85/611, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/107, pod rubriko „Upravne naloge“ (glej zgoraj navedeno sodbo Abbey National, točka 64).

23 Iz zgoraj navedenega sledi, da je – za določitev, ali storitve svetovanja glede vlaganja v prenosljive vrednostne papirje, ki jih opravljajo tretje osebe za DUIS, spadajo pod pojem „upravljanje posebnih investicijskih skladov“ za oprostitev, določeno v členu 13B(d), točka 6, Šeste direktive – treba, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 27 in 31 sklepnih predlogov, preučiti, ali storitev svetovanja glede vlaganja v prenosljive vrednostne papirje, ki jo opravlja tretja oseba, pomeni tesno povezavo z lastno dejavnostjo DUIS, tako da je njen učinek izvrševanje značilnih in bistvenih nalog upravljanja posebnih investicijskih skladov.

- 24 V zvezi s tem je treba navesti, da storitve, ki vključujejo pošiljanje priporočil glede nakupa in prodaje sredstev DUIS, pomenijo tesno povezavo z njeno specifično dejavnostjo, ki zajema, kot je bilo navedeno v točki 22 te sodbe, skupno vlaganje v prenosljive vrednostne papirje, zbrane pri javnosti.
- 25 Dejstvo, da storitve svetovanja in obveščanja niso našteve v Prilogi II k Direktivi 85/611, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/107, ne preprečuje njihove vključitve v kategorijo posebnih storitev, ki spadajo pod dejavnosti „upravljanja“ s posebnimi investicijskimi skladi v smislu člena 13B(d), točka 6, Šeste direktive, ker je v samem členu 5(2) Direktive 85/611, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/107, poudarjeno, da je seznam iz navedene priloge „mogoče še dopolniti“.
- 26 Dejstvo, da storitve svetovanja in obveščanja, ki jih opravlja tretja oseba, ne spreminjajo pravnega in finančnega položaja skladov, prav tako ne preprečuje, da bi te storitve spadale pod pojem „upravljanje“ posebnih investicijskih skladov v smislu člena 13B(d), točka 6, Šeste direktive.
- 27 Spomniti je namreč treba, da je Sodišče v točkah 26, 63 in 64 zgoraj navedene sodbe Abbey National presodilo, da pod pojem „upravljanje“ posebnih investicijskih skladov ne spada le upravljanje investicij, ki vključuje izbiro in prenos sredstev, ki so predmet tega upravljanja, ampak tudi upravne in računovodske storitve, kot so izračun prihodka in cene enot premoženja ali delnic skladov, vrednotenje sredstev, računovodstvo, priprava izjav o razdelitvi prihodka, priprava informacij in dokumentacije za periodična poslovna poročila, davčne napovedi, statistike in DDV ter priprava napovedi pričakovanih prihodkov. Ni torej pomembno, da je – kot v zadevi v glavni stvari – DUIS iz obravnavane zadeve morala izvršiti priporočila družbe GfBk glede nakupa in prodaje sredstev, ki ji jih zadnjenavedena dala po tem, ko je preverila, da so v skladu z naložbenimi omejitvami.
- 28 Poleg tega besedilo člena 13B(d), točka 6, Šeste direktive načeloma ne izključuje, da se upravljanje posebnih investicijskih skladov razdeli na več storitev, ki lahko spadajo pod pojem „upravljanje posebnih investicijskih skladov“ v smislu te določbe, in da koristi oprostitev, ki jo predvideva, čeprav jih opravlja tretji upravljavec (zgoraj navedena sodba Abbey National, točka 67), če se z vsako od teh storitev izpolnjujejo posebne in bistvene naloge upravljanja posebnih investicijskih skladov. Vendar kot je bilo navedeno v točki 24 te sodbe, je tako, če priporočila glede nakupa in prodaje sredstev DUIS daje tretja oseba.
- 29 Prav tako je treba navesti, da z vključitvijo storitev svetovanja in obveščanja v kategorijo posebnih storitev, ki spadajo pod dejavnosti „upravljanja“ posebnih investicijskih skladov v smislu člena 13B(d), točka 6, Šeste direktive, ni mogoče – ker so storitve svetovanja fizičnim ali pravnim osebam, ki svoj denar neposredno vlagajo v vrednostne papirje, predmet DDV – kršiti načela davčne nevtralnosti.
- 30 Spomniti je namreč treba, da vlagatelji, ki svoja sredstva vlagajo neposredno v vrednostne papirje, niso zavezani za plačilo DDV in da je cilj oprostitve transakcij, povezanih z upravljanjem posebnih investicijskih skladov, določene v členu 13B(d), točka 6, Šeste direktive, malim vlagateljem olajšati vlaganje v vrednostne papirje po posredniku v obliki kolektivnih naložbenih podjemov brez stroškov DDV za zagotovitev nevtralnosti skupnega sistema DDV za neposredne naložbe v vrednostne papirje in naložbe, ki se opravijo po posredniku v obliki kolektivnih naložbenih podjemov (glej zgoraj navedeno sodbo Abbey National, točka 62, in sodbo z dne 28. junija 2007 v zadevi JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust in The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, ZOdl., str. I-5517, točka 45).
- 31 Poleg tega bi obdavčenje storitev naložbenega svetovanja, ki jih opravlja tretja oseba, z DDV, povzročilo ugodnejšo obravnavo DUIS, ki imajo svoje svetovalce za naložbe, v primerjavi z DUIS, ki bi se odločile za svetovanje tretjih oseb. Vendar iz načela davčne nevtralnosti izhaja, da morajo imeti subjekti možnost izbrati organizacijsko obliko, ki jim iz strogo ekonomskega stališča najbolj ustreza, ne da bi tvegali, da so njihove transakcije izključene iz oprostitve, ki je določena v členu 13(B)(d), točka 6, Šeste direktive (zgoraj navedena sodba Abbey National, točka 68).

- 32 Nazadnje, dejstvo, da naj zunanji upravljavec ne bi opravljal dejavnosti na podlagi prenosa nalog v smislu člena 5g Direktive 85/611, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/107, ne more vplivati na vključitev storitev svetovanja in obveščanja, ki jih opravlja navedeni zunanji upravljavec, v kategorijo posebnih storitev, ki spadajo pod dejavnosti „upravljanja“ posebnih investicijskih skladov v smislu člena 13B(d), točka 6, Šeste direktive. Res je sicer, da je v zadevi v glavni stvari storitve svetovanja opravljala družba GfBk, čeprav veljavna različica Direktive 85/611 družbam za upravljanje ni dovoljevala, da bi svoje naloge zaradi učinkovitejšega opravljanja dejavnosti prenesle na tretje osebe. Vendar iz ustaljene sodne prakse izhaja, da načelo davčne nevtralnosti na področju pobiranja DDV nasprotuje razlikovanju med zakonitimi in nezakonitimi transakcijami (glej zlasti sodbo z dne 11. junija 1998 v zadevi Fischer, C-283/95, Recueil, str. I-3369, točka 21, in sklep z dne 7. julija 2010 v zadevi Curia, C-381/09, točke 18, 21 in 23).
- 33 Glede na zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 13B(d), točka 6, Šeste direktive razlagati tako, da storitve svetovanja glede vlaganja v prenosljive vrednostne papirje, ki jih tretja oseba opravlja za DUIS, upravljavko posebnih investicijskih skladov, spadajo pod pojem „upravljanje posebnega investicijskega sklada“ za oprostitev iz navedene določbe, tudi če tretja oseba ne bi opravljala dejavnosti na podlagi prenosa nalog v smislu člena 5g Direktive 85/611, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/107.

Stroški

- 34 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 13B(d), točka 6, Šeste direktive Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (77/388/EGS) je treba razlagati tako, da storitve svetovanja glede vlaganja v prenosljive vrednostne papirje, ki jih tretja oseba opravlja za družbo za upravljanje investicijskih skladov, ki upravlja s posebnim investicijskim skladom, spadajo pod pojem „upravljanje posebnega investicijskega sklada“ za oprostitev iz navedene določbe, tudi če tretja oseba ne bi opravljala dejavnosti na podlagi prenosa nalog v smislu člena 5g Direktive 85/611/EGS Sveta z dne 20. decembra 1985 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjetjih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/107/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. januarja 2002.

Podpisi